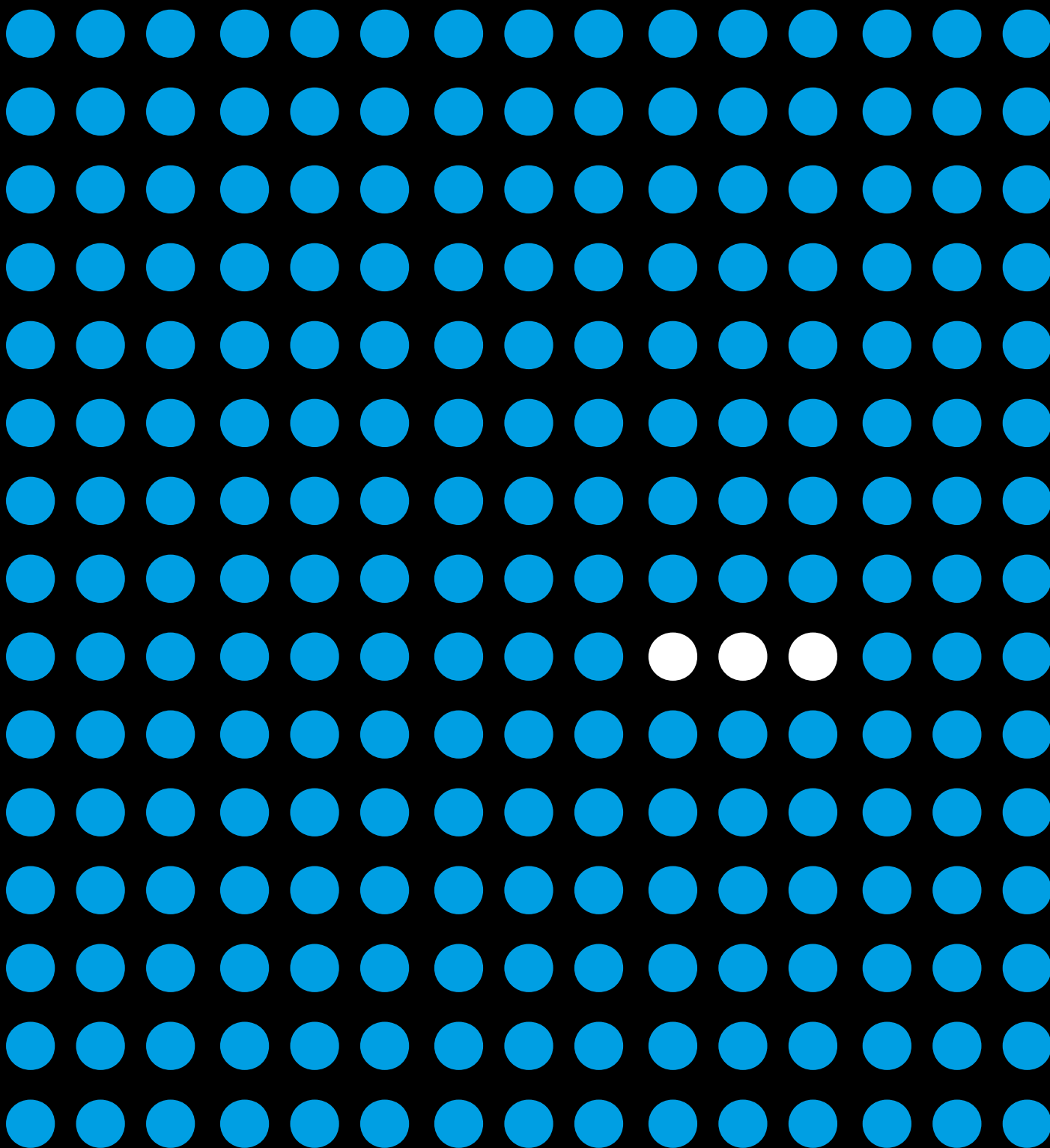

DISCAPACITAT, SALUT MENTAL I COVID-19

Hola, sóc Montserrat Vilarrasa i estic preocupada per com esteu passant el confinament per COVID-19 les dones, nens i nenes i demés persones amb discapacitat intel·lectual d'arreu del món. És per això que us comparteixo la Declaració Conjunta sobre discapacitat, salut mental i Covid19 de la Prof. Maria Soledad Cisternas Reyes, Enviada especial del secretari general de Nacions Unides sobre discapacitat i accessibilitat; i la Dra. Mirta Roses Periago, enviada especial sobre COVID-19 per a Amèrica Llatina i el Carib/OMS.

Jo sóc membre de l'Assemblea de Drets Humans Montserrat Trueta (Assemblea DHMT), de la Fundació Catalana Síndrome de Down (FCSD), Vocal per la Discapacitat intel·lectual en el Consell Rector de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat, de l'Ajuntament de Barcelona i una de les dones signants de la Declaración de dones amb discapacitat en càrrecs de lideratge polítics i públics: Projecció cap a Beijing+25. És per això que considero important compartir amb vosaltres aquest document que Maria Soledad Cisternas ha compartit amb mi.

La FCSD ha estat encarregada de traduir la Declaració conjunta al català, per posar-la a disposició de la societat catalana.

DECLARACIÓ CONJUNTA

Salut mental de les persones amb discapacitat durant la pandèmia de la COVID-19

1. La pandèmia de la COVID-19 posa la humanitat enfront de dilemes essencials sobre el dret a la vida, l'accés a la salut i a restriccions excepcionals a la llibertat de desplaçament de les persones.

2. No saber amb certesa si tindrem els subministraments bàsics com l'aigua o aliments; no poder realitzar activitats diàries com estudiar o treballar; no visitar els nostres parents malalts i pensar que si emmalaltim no podrem estar amb els nostres éssers estimats; no reunir-se amb la família i amics, i no comptar amb la seguretat dels ingressos econòmics durant l'emergència, són preocupacions que generen incertesa, ansietat, angoixa i estrès.

3. Per als qui estan en països on comença a fer bon temps, pot resultar difícil sostenir la situació d'aïllament. En països on comença el fred, la sensació de confinament interactua amb el resguard per raons de clima.

4. Per a les persones amb diverses discapacitats¹ que experimenten les mateixes sensacions que la resta de la població, s'hi afegixen altres incerteses, especialment en el que denominem el «dilema de l'últim llit» o «el dilema de l'últim respirador mecànic», ja que les persones amb discapacitat podrien no ser prioritàries, per raons de prejudicis, estereotips i fins i tot discriminació per motiu de discapacitat. No hi ha cap normativa interna o regulació

que pugui emparar decisions discriminatòries en aquest sentit.

5. També coexisteix la incertesa sobre què passarà amb els serveis de cura personal quan els requereixin, què passarà amb la rehabilitació i com se subministraran els serveis de suport, en igualtat de condicions amb els altres i d'acord amb la voluntat i preferències de la persona amb discapacitat. Aquesta inestabilitat es veu agreujada per a les persones amb discapacitat que viuen en situació de pobresa, els qui no tenen habitatge o els qui enfronten condicions d'institucionalització involuntària.

6. Per la seva banda, les quarantenes produeixen efectes sobre la vida quotidiana de les persones a causa del confinament i les conseqüències associades, és per això que els estats han de dissenyar estratègies per atendre la salut mental de la població. Cap quarantena significa l'abandonament de les persones amb discapacitat, sinó la seva prioritització per a la satisfacció de les seves necessitats.

7. Per salvaguardar la salut mental de les persones amb discapacitat, es fa una crida perquè els estats, en compliment de la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat de Nacions Unides, s'expressin de forma clara i ferma, i implementin mesures urgents perquè les aquestes persones rebin atenció mèdica, inclosos els suports per a la vida, en igualtat de condicions amb la resta, sense cap mena de discriminació, ja que la vida té el mateix valor per a tothom. Tot i els «criteris de racionalització de recursos», els estats tenen l'obligació d'impedir denegar atenció mèdica a persones

amb discapacitat, subministrament de líquids i aliments, tecnologies o serveis que salven vides, en unitats mèdiques d'urgència i vigilància intensiva, hospitals i centres de salut.

8. El personal sanitari ha d'estar capacitat per a les necessitats de persones amb discapacitat infectades per la COVID-19, ha de lliurar informació en formats accessibles, desenvolupar una comunicació fluida amb els afectats, proveir ajustos raonables i respectar sempre la seva dignitat, autonomia i la privacitat de les seves dades personals.

9. La plena accessibilitat serà clau als hospitals i altres centres d'atenció a la salut.

10. La informació pública i la comunicació durant la pandèmia hauran de ser accessibles a través de la llengua de signes, el braille, els mitjans i formats augmentatius i alternatius de comunicació i amb les tecnologies adequades als diferents tipus de discapacitat, i en llenguatges propis, inclosos Internet i altres formats digitals que hauran de ser avinents. Els estats haurien de promoure que les persones amb discapacitat accedeixin als equips tecnològics necessaris per a la seva informació i comunicacions, com també per a l'exercici d'altres drets com l'educació o la feina, la qual cosa inclou el teletreball.

11. Es demana que les estratègies en salut mental per atendre les necessitats de la població siguin elaborades i implementades de manera accessible per a les persones amb discapacitat, cosa que inclou l'atenció a distància, si fos necessari, via telefònica o digital. En els casos

que això no fos possible, els professionals especialistes en salut mental haurien d'atendre la persona amb discapacitat que ho necessités en el lloc on es troba i amb les precaucions sanitàries adients, a més de respectar sempre la seva capacitat jurídica per prendre les seves pròpies decisions amb els suports quan aquests siguin sol·licitats per aquesta persona. Es requereix l'existència d'equips de resposta ràpida especialitzats en salut mental que puguin atendre situacions d'emergència i crisi excepcionals.

12. Els estats han de promoure i facilitar la interacció a distància entre iguals per dialogar, intercanviar experiències i desenvolupar telefònicament o virtualment les activitats que acordin. Els iguals han d'estar formats per persones amb discapacitat i persones sense discapacitat que comparteixen activitats comunes, per exemple, l'aprenentatge a l'escola.

13. Els estats hauran de vetllar per l'exercici del dret a l'oci, molt important en aquests moments, promoure i facilitar a les persones amb discapacitat l'accés a activitats públiques virtuals, inclosos concerts, programes d'humor, etc., i sempre procurant que el format sigui accessible.

14. Els estats han de ser flexibles, especialment amb les persones amb discapacitat intel·lectual i discapacitat psicosocial, perquè disposin d'un temps raonable per sortir a l'exterior prop del lloc on viuen, dins el seu veïnat, a fi de pal·liar estats d'ansietat, angoixa i estrès amb els resguards sanitaris respectius per evitar contagi.

15. Els estats han de promoure la informació pública de manera àmplia, inclosos els formats accessibles, per facilitar la presa de consciència sobre les persones amb discapacitat com a part de la diversitat humana i contribuir urgentment a l'eliminació de prejudicis, estereotips i pràctiques nocives durant l'emergència humanitària.

16. S'ha d'abordar l'emergència «amb les mesures necessàries de protecció dels ingressos per als grups més vulnerables...».²

17. «A mesura que la vida de les persones es veu alterada, aïllada i trastornada, hem d'evitar que aquesta pandèmia es converteixi en una crisi de salut mental».³

18. En les institucions (hospitals psiquiàtrics) també s'ha de resguardar la salut mental dels pacients, per a això serà necessari implementar tot tipus de mesures sanitàries i preventives de la COVID-19, prohibir l'ús de l'aïllament, restriccions, medicació no consensuada o altres tractaments que suposin sofriment i/o que comprometin el sistema immunològic de la persona, impedir qualsevol restricció en l'ús dels banys, proveir l'accés oportú a informació accessible sobre COVID-19, facilitar el contacte telefònic o virtual amb familiars i amics, i efectuar supervisions regulars a aquests recintes per al compliment de les mesures anteriorment assenyalades i per evitar tot tipus de negligència, abús o abandonament. La revisió de les internacions involuntàries serà apropiada per facilitar les externacions a fi de prevenir la distància social aplicable en la pandèmia. Les persones que estan en aquests centres han de tenir accés al test de COVID-19 i el consegüent tractament si s'han contagiats,

en igualtat de condicions amb la resta de la població i sense cap mena de discriminació, respectant sempre la seva dignitat, autonomia i preferències, i la privacitat de les seves dades personals. S'ha de procedir de la mateixa manera en el cas de persones amb discapacitat en presons.

19. Cal recordar que l'Agenda 2030 estableix com a objectiu el benestar per a tots, la qual cosa es vincula a la meta relativa a la promoció de la salut i benestar mental, entesos com a components essencials del dret a la salut, que poden ser afectats per tota una gamma de factors socioeconòmics aguditzats durant la pandèmia.

20. Els estats han d'assegurar que la resposta a la pandèmia de COVID-19 sigui plenament inclusiva i participativa de les persones amb discapacitat a través de les seves organitzacions representatives i contribuir a l'anàlisi de la situació i la formulació de recomanacions i accions.

21. Els estats hauran d'assignar pressupost i també destinar part de la cooperació internacional a l'atenció en salut mental de la població, tenint en compte sempre les persones amb discapacitat, des d'un enfocament de drets humans, amb perspectiva de gènere, infància, adolescència i envelliment.

Prof. **Maria Soledad Cisternas Reyes**

Enviada especial del secretari general de Nacions Unides sobre discapacitat i accessibilitat;

Dra. **Mirta Roses Periago**

Membre altern de la Junta del Fons Mundial per a la Lluita contra el VIH/SIDA, la tuberculosi i la malària.

Enviada especial sobre COVID-19 per a Amèrica Llatina i el Carib/OMS.

NOTES

1. Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat de Nacions Unides, article 1, incís 2: «Les persones amb discapacitat inclouen aquelles que tinguin deficiències físiques, mentals, intel·lectuals o sensorials a llarg termini que, en interactuar amb diverses barreres, puguin impedir la seva participació plena i efectiva en la societat, en igualtat de condicions amb les altres.»

2. Informe de la Comissió Econòmica per a Amèrica Llatina i el Carib (CEPAL) de les Nacions Unides, 2020: Amèrica Llatina i el Carib davant la pandèmia de la COVID-19: efectes econòmics i socials.

Enllaç:

<https://www.cepal.org/es/comunicados/la-unica-opcion-estrategica-mediano-plazo-mitigar-efectos-covid-19-la-region-es-avanzar>

3. Secretari general de Nacions Unides, Antonio Guterres, 2020.

Enllaç:

<https://unu.edu/news/news/un-secretary-general-covid-19-pandemic-calls-for-coordinated-action-solidarity-and-hope.html>

FCSD...

Fundació Catalana Síndrome de Down

SEGUEIX-NOS!

